

Brúsenie meča

Uložil som valianta do prenajatej garáže a nastúpil do autobusu linky F, ktorý šiel na letisko. Autobus uviazol v dopravnej zápche; cítil som napätie v brušných svaloch – len čo som si to všimol, pustil som to z hlavy, presne ako som sa to naučil. Uvoľnil som sa a tešil sa z pohľadu na krajinu pozdĺž pobrežnej cesty; uvedomoval som si svoju narastajúcu schopnosť ovládať myšlienky vyvolávajúce stres, ktoré ma predtým tak sužovali. A nakoniec som sa do lietadla dostal pár sekúnd pred odletom.

Na letisku na mňa čakal otec; vyzeral ako moje staršie vydanie s rednúcimi vlasmi a jasnou modrou športovou košeľou na svalnatej hrudi. Uvítal ma pevným stiskom ruky a vrúcny úsmevom. Mamička s milou vráskavou tvárou ma privítala vo dverách domu objatím, bozkami a správami o mojej sestre, neteriach a synovcoch.

V ten večer mamička na moju počesť zahrála na klavíri jednu z čerstvo naštudovaných skladieb – myslím, že to bol Bach. Na druhý deň sme boli s otcom už na svitaní na golfovom ihrisku. Celý ten čas som bol v pokušení porozprávať im o svojich dobrodružstvách so Sokratom, ale potom som sa rozhodol, že budem radšej mlčať. Možno im to raz všetko vysvetlím v liste. Bolo veľmi príjemné byť zasa doma, ale domov sa zdal byť ďaleko v čase aj v priestore.

Keď sme po golfе sedeli s otcom v saune, povedal mi: „Život v študentskom domove ti zrejme prospieva, Dan. Si iný – uvoľnenejší – a je príjemné byť s tebou – nie, že by to predtým s tebou nebolo príjemné...“ Hľadal správne slová, ale ja som mu rozumel.

Usmial som sa. Keby tak vedel!

Väčšinu času v L. A. som strávil vyberaním motocykla a nakoniec som sa rozhodol pre triumph – polliter. Trvalo mi pár dní, kým som si naň zvykol, a dva razy som skoro spadol: zakaždým sa mi zdalo, že som zbadal Joy, ako vychádza z obchodu a mizne za rohom.

Čoskoro prišiel môj posledný deň v Los Angeles. Zajtra skoro ráno si to požením pozdĺž pobrežia do Berkeley, večer sa zidem so Sidom a odletíme do Juhoslávie na majstrovstvá sveta v gymnastike. Celý deň som doma oddychoval. Po večeri som vzal do rúk prilbu a šiel som si kúpiť cestovnú tašku. Keď som vychádzal z dvier, počul som otca, ako mi hovorí: „Bud' opatrný, Dan, motocykle sú v noci zle vidieť.“ Bolo to jeho zvyčajné varovanie.

„Samozrejme, budem opatrný, otec,“ zavolať som naňho. Potom som rozpálil motor a vyrazil do ulíc s pocitom, že v gymnastickom tričku, spraných džínkach a pracovných topánkach vyzerám super. Keď som zamieril na juh smerom na Wiltshire, cítil som sa v chladnom večernom vzduchu po lenivom dni sviežo. V nasledujúcom okamihu sa mala celá moja budúcnosť zmeniť, pretože o tri bloky ďalej sa George Wilson práve chystal odbočiť doľava na Západnú triedu.

Rútil som sa súmrakom; keď som sa blížil ku križovatke Siedmej a Západnej triedy, mihli sa okolo mňa pouličné svetlá. Keď som chcel prejsť zákrutou, uvidel som pred sebou červeno-biely buick s rozsvietenou ľavou smerovkou. Spomalil som a tá malá opatrnosť mi pravdepodobne zachránila život.

Vo chvíli, keď moja motorka vchádzala do križovatky, buick zrazu zrýchlil a mieril priamo na mňa. Ešte niekoľko drahocenných sekúnd ostalo telo, s ktorým som sa narodil, celé.

Mal som čas na rozmyslenie, no nie na nejakú akciu. Moja myseľ kričala: „Odboč doľava!“ Tam však prechádzali vozidlá v protismere. „Uhni doprava!“ To by som už nedokázal minúť obrubník. „Zval' ju na zem!“ To by som skázol pod kolesá. Ďalšie možnosti som nemal. Prudko som zabrzdil a čakal som. Bolo to neskutočné ako sen, kým som opro-

ti sebe neuvidel vodičovú vydesenú tvár. Ozvala sa strašná rana a melodický zvuk trieštiaceho skla; motorka narazila do predného blatníka auta – a roztrieštilo mi pravú nohu. Potom okolo mňa strašnou rýchlosťou sčernel svet. Musel som stratiť vedomie, keď som plachtil nad autom, a prebral som sa v okamihu, keď som dopadol na betónovú vozovku. Po chvíli blaženej strnulosti sa dostavila bolesť ako dočervena rozžeravený zverák, tlačiaci a drviaci moju nohu stále silnejšie, až som to už nemohol vydržať a začal som kričať. Chcel som, aby to prestalo, modlil som sa za bezvedomie. Počul som vzdialené hlasy: „... vôbec som ho nevidel...“ „... telefónne číslo rodičov...“ „... len pokoj, už tu budú...“

Potom som z diaľky začul sirénu, nejaké ruky mi zložili prilbu a položili ma na nosidlá. Pozrel som sa dole a videl som bielu košť, trčiacu z roztrhutej kože vysokej topánky. Keď sa za mnou zabuchli dvierka sanitky, spomenul som si zrazu na Sokratove slová: „... a kým skončíš, prejdeš strašnou skúškou...“

O niekoľko sekúnd – aspoň tak sa mi zdalo – som ležal pod röntgenom v ambulancii losangelskej ortopedickej nemocnice. Doktor nadával na ťažkú prácu. V miestnosti sa zrazu objavili moji rodičia; vyzerali veľmi staro a boli poblednutí. Vtedy som si uvedomil celú skutočnosť. Od slabosti a z utreného šoku som sa rozplakal.

Doktor pracoval veľmi zručne, dal mi narkózu, narovnal mi vyklbené prsty na nohách a zošil pravú nohu. Neskôr, na operačnej sále, urobil skalpelom dlhý rez do svalov, ktoré mi vždy tak dobre slúžili. Vybral mi košť z panvy a spojil ňou úlomky pravej stehennej kosti. Nakoniec mi zatĺkol do kosti tenký kovový svorník od boku smerom dole – niečo ako vnútornú dlahu.

Tri dni som bol iba napoly pri vedomí, v omámenom spánku, ktorý odo mňa aspoň trochu odháňal mučivú a neustávajúcu bolesť. Asi na tretí večer som sa zobudil a v tme som cítil, že blízko mňa niekto sedí ticho ako tieň.

Joy vstala, kľakla si pri posteli a pohľadila ma po čele; zahanbene som sa odvrátil. Šepkala mi: „Prišla som hneď, ako som sa to dozvedela.“ Chcel som sa s ňou deliť o svoje víťazstvá, a ona bola zatiaľ vždy iba svedkom mojich porážok. Zahryzol som si do pery a vyhlkli mi slzy. Joy mi jemne obrátila hlavu k sebe a pozerala sa mi do očí. „Mám pre teba odkaz od Sokrata, Dan. Mám ti porozprávať príbeh.“

Zatvoril som oči a pozorne počúval.

Jeden starý muž hospodáril so svojím synom na malom statku; mali jediného koňa. Jedného dňa im kôň utiekol.

„To je strašné,“ ľutovali ho susedia. „Taká smola!“

„Ktovie, či je to smola, alebo šťastie,“ odpovedal sedliak.

O týždeň sa kôň vrátil z hôr a priviedol so sebou do stajne päť divokých kobýl.

„To je ale šťastie!“ hovorili susedia.

„Šťastie? Smola? Ktovie?“ odpovedal starý muž.

Na druhý deň sa jeho syn pokúšal skrotiť jednu z kobýl a zlomil si nohu.

„To je hrozné, taká smola!“

„Smola? Šťastie?“

Do krajiny prišli vojaci a odvádzali mladých mužov do vojny. Roľníkov syn sa im nehodil, a preto ho nechali doma.

„Šťastie? Smola?“

Smutne som sa usmial a znova som pevne zovrel pery, pretože som pocítil ďalší nápor bolesti.

Hlas Joy ma upokojoval: „Všetko má svoj zmysel, Dan; záleží iba na tebe, v čom ti to môže byť prospešné.“

„Ako mi môže byť táto nehoda prospešná?“

„Žiadne nehody neexistujú. Všetko sú to lekcie. Všetko má svoj zmysel, zmysel, *zmysel*,“ šepkala mi do ucha.

„Ale čo moja gymnastika, môj tréning – to všetko je preč!“

„Toto je tvoj tréning. Bolesť očisťuje myseľ aj telo; spáli veľa prekážok.“ Videla v mojich očiach otázku a dodala: „Bojovník bolesť nevyhľadáva, ale keď príde, využije ju. A teraz oddychuj, Dan, oddychuj.“ Vykĺzla z miestnosti poza chrbát prichádzajúcej ošetrovateľky.

„Neodchádzaj, Joy,“ zamumlal som a hneď nato som tvrdo zaspal a na všetko zabudol.

Navštívili ma priatelia a rodičia prichádzali každý deň, ale väčšinu nekonečných troch týždňov som bol sám, ležiac rovno natiahnutý na chrbte. Pozeral som sa na biely strop a celé hodiny som meditoval, prenasledovaný melanchóliou, sebaľútosťou a márnymi nádejami.

V jedno utorkové ráno som vyšiel do jasného septembrového slnka a opretý o nové barly som pomaly kríval k rodnému autu. Schudol som takmer pätnásť kilogramov a nohavice mi voľne viseli na vystúpených bedrových kostiach. Pravá noha vyzerala ako palička s dlhou fialovou jazvou na boku.

Deň bol výnimočne bez smogu a čerstvý vetrik ma hladkal po tvári. Prinášal so sebou kvetinové vône, na ktoré som medzitým zabudol; čvirikanie vtákov na stromoch spolu s pouličným hlukom vytváralo symfóniu pre moje znova sa prebúdzajúce zmysly.

Niekoľko dní som ostal u rodičov, oddychoval som na horúcom slnku a pomaly plával v plytkej časti bazénu – bolestne som nútil svoje zošívane svaly do práce. Jedol som striedmo – jogurty, orechy, syr, surovú zeleninu. Pomaly sa mi vracala vitalita.

Priatelia ma pozvali na niekoľko dní do Santa Moniky, kde bývali blízko pláže. Uvítal som možnosť tráviť viac času na vzduchu.

Každé ráno som pomaly došiel na horúcu piesočnú pláž, odložil som barly a sedel až pri vode. Počúval som čaj-

ky a príboj, potom som zatvoril oči, zabudol na svet okolo seba a celé hodiny som meditoval. Berkeley, Sokrates a moja minulosť mi pripadali stratené v akejsi inej dimenzii.

Čoskoro som začal cvičiť. Spočiatku pomaly, potom stále intenzívnejšie, až som každý deň niekoľko hodín cvičil na horúcom slnku tak dlho, kým každý sval nepracoval až na hraniciach svojich možností, a telo sa mi ligotalo od potu. Potom som na jednej nohe doskackal do plytkej vody pri brehu, kde sa trieštili vlny, sedel som a sníval o pružných saltách, kým slaná voda neodniesla môj pot a prehnané sny do mora.

Usilovne som trénoval, až mi svaly stvrdli a rysovali sa pod kožou ako na mramorovej soche. Stal som sa jedným z „fanatikov“, pre ktorých more a piesok predstavovali životný štýl. Masér Malcom si zvykol sadnúť vedľa mňa na deku a rozprával mi anekdoty. Každý deň ma navštevoval aj známy doktor z Randovej spoločnosti a bavil sa so mnou o politike a o ženách; hlavne o ženách.

Mal som čas – čas na rozmýšľanie o tom, čo ma stretlo od chvíle, keď som spoznal Sokrata. Rozmýšľal som o živote a o jeho zmysle, o smrti a jej tajomstve. A spomínal som na svojho učiteľa – na jeho slová, jeho živé výrazy, ale najmä na jeho smiech.

Októbrové teplo sa strácalo v novembrových mrakoch. Na pláž prichádzalo menej ľudí a v tomto čase osamotenosti som pociťoval taký pokoj, aký som už dlhé roky nezažil. Predstavoval som si, že ostanem celý život na pláži, ale vedel som, že po Vianociach sa vrátim do školy.

Môj ošetrojúci lekár mi nad röntgenovými snímkami povedal: „Noha sa vám hojí dobre, pán Millman – povedal by som, že až nezvyčajne dobre. Ale nesmiete si robiť veľké nádeje. Váš úraz bol taký vážny, že je nepravdepodobné, že by ste ešte niekedy mohli robiť gymnastiku.“ Na to som mu neodpovedal.

Čoskoro som zakýval rodičom na rozlúčku a nastúpil do lietadla; bol čas vrátiť sa do Berkeley.

Na letisku na mňa čakal Rick; niekoľko dní som býval s ním a so Sidom, potom som si našiel garsónku v starom paneláku blízko univerzitného mestečka.

Každé ráno som o barľách došiel do telocvične a trénoval tam na posilňovacích strojoch, potom som vyčerpaný padol do bazénu. Tam som – nadnášaný vodou – nútil nohu chodiť, – vždy až do chvíle, kým som nepocítil bolesť.

Potom som si ľahol na trávnik za telocvičňou a natáhoval si svaly, aby som si zachoval pružnosť, ktorú budem potrebovať pri budúcom tréningu. Nakoniec som oddychoval nad knihami v knižnici, až som upadol do ľahkého spánku.

Zavolať som Sokratovi, aby som mu oznámil, že som už späť. Nerád telefonoval a povedal mi, aby som za ním prišiel, keď budem chodiť bez bariel. To sa mi hodilo; ešte som na stretnutie s ním nebol pripravený.

Boli to osamelé Vianoce, kým dvaja z mojich kamarátov z družstva, Pat a Denis, u mňa nezaklopali na dvere; schytili ma aj s mojou vetrovkou a prakticky ma odniesli do auta. Išli sme smerom na Reno hore za snehom a zastavili sa v Donner Summite. Zatiaľ čo Pat a Denis behali v snehu, zápasili, guľovali sa a sánkovali z kopca, kríval som opatrne na snehu a ľade a sedával na lavičke.

Nasmeroval som svoje myšlienky na ďalší semester a telocvičňu. Rozmýšľal som o tom, či sa mi noha zahojí natoľko, aby bola zasa rovná a silná. Zo snívania ma vytrhla kopa snehu, ktorá vedľa mňa s čvachtavým zvukom spadla z konára.

Čoskoro sme sa vracali domov. Pat a Denis spievali oplzlé pesničky; pozoroval som biele kryštáliky, ktoré sa vznášali všade okolo nás a po západe slnka sa ligotali vo svetle reflektorov. Myslel som na svoju vykoľajenú budúcnosť a želal som si, aby som mohol pochovať svoju nepokojnú myseľ do bieleho hrobu vedľa cesty a nechať ju tam.

Hneď po Vianociach som odišiel na krátku návštevu do Los Angeles, kde som zašiel za svojím lekárom. Vymenil mi barley za lesklú čiernu paličku. Potom som sa vrátil do školy a k Sokratovi.

V stredu v noci o tri štvrté na dvanásť som vkrivkal do kancelárie a uvidel Sokratovu rozžiarenú tvár. Bol som opäť doma. Už som skoro zabudol, aké to je, sedieť u Sokrata a piť s ním v nočnom tichu čaj. Bolo to pre mňa príjemnejšie a svojím spôsobom aj väčšie potešenie ako všetky moje atletické víťazstvá. Pozeral som sa na muža, ktorý sa stal mojím učiteľom, a videl som, čo som predtým nikdy nevidel.

Predtým som mal dojem, ako keby ho obklopovalo svetlo, ale vždy som to pripisoval svojim unaveným očiam. Teraz som nebol unavený a nemohol som o tom pochybovať: bola to sotva viditeľná aura. „Sokrates,“ povedal som, „okolo vášho tela svieti svetlo. Odkiaľ sa berie?“

„Je z čistého života,“ usmial sa. Vtom zazvonil zvonček a on šiel niekoho rozosmiať pod zámienkou, že mu obsluhuje auto. Sokrates poskytoval viac, ako iba benzín. Možno to bola práve tá aura alebo jeho energia či emócie. V každom prípade ľudia skoro vždy odchádzali šťastnejší, ako keď sem prichádzali.

Viac ako jeho žiara však na mňa pôsobila jeho jednoduchosť a úspornosť jeho pohybov a aktivít. Nič z toho som predtým dostatočne neoceňoval, ako keby som s každou lekciovou, ktorú som sa naučil, nazrel hlbšie do Sokrata. Až keď som sa naučil vnímať komplikovanosť vlastnej mysle, uvedomil som si, ako on tú svoju už prekročil.

Keď sa vrátil do kancelárie, opýtal som sa ho: „Kde je teraz Joy, Sokrates? Uvidím ju zasa čoskoro?“ Usmial sa, akoby bol rád, že zasa počuje moju otázku. „Ja neviem, kde je, Dan; to dievča je pre mňa záhadou – a vždy bolo.“

Potom som Sokratovi porozprával o svojom úraze a o tom, čo nasledovalo. Ticho a pozorne počúval a pokyvoval hlavou.

„Dan, ty už nie si ten mladý blázon, ktorý pred vyše rokom vošiel do tejto kancelárie.“

„Bol to iba rok? Zdalo sa mi, že ich ubehlo aspoň desať. Chcete povedať, že už nie som blázon?“

„To nie, iba že už nie si mladý.“

„Vy ale dokázate človeka potešiť, Sok.“

„Teraz si však blázon s duchom, Dan, a to je obrovský rozdiel. Stále máš slabú nádej, že nájdeš bránu a prejdeš ňou.“

„Bránu?“

„Ríšu bojovníka chráni brána, Dan. Je dobre ukrytá, ako kláštor v horách. Mnohí na ňu klopujú, ale iba málo ich vojde.“

„Ukážte mi tú bránu, Sokrates. Som pripravený a prídem na to, ako ňou prejsť.“

„To nie je také jednoduché, ty hlupák. Brána je v tebe a musíš ju nájsť sám; ja ti môžem iba ukázať smer. Ale ešte nie si pripravený, zd'aleka nie. Keby si sa teraz pokúsil prejsť bránou, bola by to takmer isto tvoja smrť. Máš pred sebou ešte veľa práce, kým budeš pripravený zaklopať na bránu.“

Sokratova reč znela ako vyhlásenie. „Veľa sme sa rozprávali, Dan; mal si rôzne videnia a naučil si sa mnoho lekcí. Vyučujem spôsob života a spôsoby činnosti. Prišiel čas, keď sa musíš stať plne zodpovedným za svoje správanie. Aby si našiel bránu, musíš sa riadiť...“

„Domovým poriadkom?“ navrhol som.

Zasmial sa a vtom sa ozval zvonček; cez kaluž dažďovej vody ticho vošlo na stanicu auto. Zahmleným oknom som sa pozeral, ako sa k nemu Sokrates v nepremokavej pláštenke ponáhl'a cez drobný dažď. Videl som, ako zasunul hadicu do nádrže, prešiel k okienku na vodičovej strane a niečo hovoril svetlovlasému mužovi s fúzmi, ktorý sedel za volantom.

Okno sa znova zahmlilo, utrel som ho rukávom do sucha a videl som, ako sa spoločne smejú. Keď Sokrates otvoril dvere kancelárie, vpustil dovnútra prudký závan studeného vzduchu a ja som si uvedomil, že mi vôbec nie je dobre.

Sokrates sa práve chystal variť čaj. Povedal som mu: „Posaďte sa, Sok, čaj uvarím ja.“ Sadol si a súhlasne pokýval hlavou. Oprel som sa o stôl – zatočila sa mi hlava. Bolelo ma v krku; hádam mi šálka čaju pomôže.

Keď som postavil kanvicu s vodou na varič, opýtal som sa: „To si k tej bráne musím vybudovať nejakú cestu?“

„Áno – svojím spôsobom si ju musí vybudovať každý. Vydĺždiš ju vlastnou prácou.“

Ako keby tušil moju ďalšiu otázku, pokračoval: „Každý, každá ľudská bytosť, muž alebo žena, má v sebe schopnosť nájsť svoju cestu a prejsť bránou, ale iba málokto sa prinúti to urobiť; málokto má o to záujem. To je veľmi dôležité. Nerozhodol som sa vyučovať ťa pre nejaké tvoje vrodené schopnosti – pravdupovediac, máš popri svojich silných stránkach aj do očí bijúce slabosti – ale máš *voľu* tú cestu prekonať.“

To som okamžite pochopil. „Myslím, že sa to dá prirovnať ku gymnastike, Sok. Dokonca aj z tučnejšieho, slabého a neohybného človeka môže byť dobrý gymnasta, chce to iba dlhšiu a náročnejšiu prípravu.“

„Áno, presne tak. A môžem ti povedať iba toľko, že tvoja cesta bude veľmi strmá.“

Cítil som, že mám horúčku, a začínalo ma bolieť celé telo. Znova som sa oprel o písací stôl a kútikom oka som videl, ako ku mne Sokrates pristúpil a nat'ahoval ruku k mojej hlave. „Nie, teraz nie, teraz by som to nezniesol,“ pomyslel som si, ale on mi iba siahol na rozpálené čelo, prehmatával mi žľazy na krku, dlho mi prezeral tvár a oči a zmeral mi tep.

„Dan, máš porušenú rovnováhu energie; vyzerá to na zdurenú slezinu. Radím ti, aby si ešte dnes v noci šiel k lekárovi.“

Keď som sa dovliekol do Cowellovej nemocnice, bolo mi už naozaj mizerne. Pálilo ma v krku a celé telo ma bolelo. Lekár potvrdil Sokovu diagnózu; mal som škaredo zdurenú slezinu. Bol to ťažký prípad mononukleózy a v nemocnici si ma už nechali.

Prvú noc sa mi sníval horúčkovitý sen; mal som v ňom jednu nohu dlhú a druhú zakrpatenú. Keď som sa pokúšal o cviky na hrazdách alebo o kotúľ, všetko mi vychádzalo nakrivo a ja som padal, padal, padal až do neskorého popoludnia nasledujúceho dňa, keď sa objavil Sokrates s kyticou sušených kvetov.

„Sokrates,“ povedal som slabo, nadšený jeho nečakanou návštevou, „to ste nemuseli.“

„Ale musel,“ odpovedal.

„Poviem ošetrovateľke, aby mi ich dala do vázy; budem na vás myslieť, kedykoľvek sa na ne pozriem.“

„Tie nie sú na pozeranie, ale na konzumáciu,“ povedal a vyšiel z miestnosti. Za okamih sa vrátil s pohárom horúcej vody. Rozdrvil niekoľko bylín, zabalil ich do kúska gázy, ktorý si priniesol, a namočil uzlíček do vody. „Tento čaj ťa posilní a prečistí ti krv.“

„Tu máš, vypi to.“ Bolo to horké – silná medicína.

Potom vytiahol malú fľaštičku so žltou tekutinou, v ktorej plávali ďalšie sušené byliny, a vtieral mi ju hlboko do pravej nohy, priamo nad jazvou. Pomyslel som si, čo by na to asi povedala veľmi pekná a veľmi prísna ošetrovateľka, keby sem prišla a videla to.

„Čo je tá žltá vec, Sok?“

„Moč a zopár sušených bylín.“

„Moč!“ povedal som a znechutene som odtiahol nohu.

„Ale no tak,“ povedal, schytil mi nohu a znovu si ju pritiahol. „Moč je veľmi uznávaný elixír v starých liečiteľských tradíciách.“

Zatvoril som unavené, páliace oči. V hlave mi búšili tamtamy z džungle. Cítil som, že mi znovu stúpa horúčka. Sokrates mi siahol na čelo a potom chvíľu sledoval môj tep.

„Výborne, byliny zabrali. Dnes v noci príde kríza, zajtra ti bude lepšie.“

Sotva počuteľne som zo seba dostal: „Vďaka, doktor Sok.“

Natiahol ruku a položil mi ju na solar plexus. Takmer okamžite som pocítil v celom tele zvýšené napätie. Mal som pocit, že mi roztrhne hlavu. Horúčka ma zaplavovala; v žľazách som cítil búšenie. Zo všetkého najhoršia však bola páľčivá bolesť v mieste úrazu pravej nohy.

„Prestaňte, Sokrates, prestaňte!“ kričal som.

Odtiahol ruku a ja som sa v posteli zrútil. „Iba som ti zaviedol do tela o trochu viac energie, ako si zvyknutý,“ vysvetľoval. „Urychlil proces uzdravovania. Páli to, iba keď si plný zauzlenín. Keby si netrpel zábrami – keby si mal jasnú myseľ, otvorené srdce a telo zbavené napätia, poskytla by ti táto energia neopísateľnú rozkoš – lepšiu ako sex. Myslel by si si, že si v nebi, a svojím spôsobom by to bola pravda.“

„Niekedy ma desíte, Sokrates.“

„Vyššie bytosti vždy vzbudzujú hrôzu a úctu,“ zaškeril sa. „Do istej miery si tiež vyššia bytosť, Dan, aspoň navonok. Vyzeráš ako bojovník; šťihly, pružný a silný vďaka svojmu rudimentárnemu gymnastickému výcviku. Máš však pred sebou ešte veľa práce, kým dosiahneš také zdravie, aké by som pokladal za uspokojivé.“ Bol som veľmi slabý na to, aby som mu odporoval.

Prišla ošetrovateľka. „Teraz si musíte zmerať teplotu, pán Millman.“ Sokrates zdvorilo vstal, keď vošla. Ja som ležal bledý a ubolený v posteli. Rozdiel medzi nami dvomi nebol ešte nikdy taký výrazný. Ošetrovateľka sa na Sokrata usmiala a on úsmev opätovoľoval. „Myslím, že váš syn bude čoskoro v poriadku, keď si ešte trochu oddýchne,“ povedala.

„To som mu práve hovoril,“ povedal Sokrates a žmurkol na ňu. Znova sa naňho usmiala – nebolo dokonca v jej pohľade trochu flirtu? Keď odchádzala, šuchotajúc bielou uniformou, zdala sa mi vyzývavo zvodná.

Sokrates si povzdychol: „Na ženskej v uniforme niečo je.“ Potom mi položil ruku na čelo a ja som tvrdo zaspal.

Na druhý deň ráno som sa cítil ako znovuzrodený. Doktor v údive zdvihol obočie, keď mi vyšetřoval slezinu a žľazy

a znova čítal môj chorobopis. Úplne ho to vyviedlo z miery. „Nemôžem na vás nájsť žiadnu chybu, pán Millman,“ povedal, takmer akoby sa ospravedlňoval. „Po obede môžete ísť domov – a poriadne si oddýchnite.“ Potom vyšiel z izby, pričom stále neveriacky študoval môj chorobopis.

Ošetrovatel'ka znovu okolo mňa zašuchotala. „Pomoc!“ vykrikoval som.

„Prosím?“ povedala a vrátila sa do izby.

„Nerozumiem tomu, sestra. Asi mám niečo so srdcom.

Kedykoľvek idete okolo, mám erotický tep.“

„Chceli ste asi povedať eratický, nie?“

„Ako myslíte.“

Usmiala sa na mňa a povedala: „Vyzerá to, že ste zrelý na odchod domov.“

„To mi hovorí každý, ale všetci sa mýlia. Istotne potrebujem starostlivosť súkromnej ošetrovatel'ky.“

Zvodne sa na mňa usmiala, otočila sa a odišla. „Neopúšťajte ma, sestrička!“ volal som za ňou.

Keď som šiel popoludní domov, žasol som, ako sa moja pravá noha zlepšila. Stále som síce škaredo kríval a pri každom kroku vytŕčal bok, ale takmer som už mohol ísť bez palice. Možno skutočne niečo bolo na Sokratovej čarovnej močovej kúre alebo na tom, ako mi dobil batériu.

Začal sa semester a ja som bol znovu obklopený študentmi, knihami a písomnými prácami, ale to všetko bolo teraz pre mňa druhoradé. Túto hru som mohol hrať bez veľkého nasadenia. Mal som totiž oveľa dôležitejšiu prácu pri malom benzínovom čerpadle na západnom okraji univerzitného mestečka.

Po dlhom spánku som sa tam vydal. Ledva som si sadol, Sok povedal: „Máme veľa práce.“

Pretiahol som sa, zívól a opýtal sa: „Čo to bude?“

„Úplná generálka.“

„Teda veľká práca.“

„Obzvlášť veľká; budeme robiť generálku na tebe.“

„Skutočne?“ spýtal som sa. (Do riti, pomyslel som si.)

„Vrhneš sa ako Fénix do ohňa a povstaneš z vlastného popola.“

„Som pripravený,“ povedal som. „Dám si novoročné predsavzatie, že prestanem jesť šišky.“

Sokrates sa na mňa usmial a povedal: „Len keby to bolo také jednoduché. Teraz si poprehadzovaná kopa skrútených obvodov a zastaraných návykov. Budeš musieť zmeniť návyky správania, myslenia, snívania a nazerania na svet. Z veľkej časti sa skladáš zo zlých návykov.“

Približoval sa ku mne. „Prekonal som niekoľko namáhavých prekážok, Sokrates, a stále robím, čo môžem. To ku mne, dočerta, nemôžete mať trochu úcty?“

Sokrates zaklonil hlavu a začal sa smiať. Potom prišiel až ku mne a vytiahol mi košeľu z nohavíc. Keď som si ju zastrkával, rozstrapatil mi vlasy. „Počúvaj ma, ó Veľký Šašo; každý potrebuje úctu. Ale nezíska ju, keď povie: ‚Vážte si ma, prosím vás.‘ Úctu si získaš, iba keď sa budeš úctyhodne správať – a úcta bojovníka sa nezískava ľahko.“

Počítal som do desiatich a potom som sa opýtal: „Ako teda získam vašu úctu, ó Veľký a Strašný Bojovník?“

„Keď zmeníš svoju hru.“

„Aká je to hra?“

„Tvoja hra na úbožiaka. Prestaň byť taký pyšný na priemernosť; ukáž trochu ducha!“ Sokrates sa zaškeril, vyskočil, hravo ma plesol po tvári a d'obol ma pod rebrá.

„Prestaňte s tým!“ zreval som; nemal som na jeho hru náladu. Natiahol som sa, aby som ho chytil za ruku, ale on ľahko vyskočil na stôl. Potom mi preskočil ponad hlavu, obrátil sa a odstrčil ma, až som padol chrptom na pohovku. Nahnevane som sa postavil a pokúsil sa ho odstrčiť, ale ledva som sa ho dotkol; preskočil *pospiatky* stôl. Ja som spadol na brucho na koberec. Nadával som, zúról a pred očami sa mi červenelo. Vykĺzol dverami do dielne. Kríval som za ním.

Sokrates vyskočil na blatník auta a poškriabal sa na hlave: „Ale, Dan, ty sa hneváš!“

„To je vynikajúci postreh!“ zúrili som a ťažko chytal dych.

„To je dobre,“ povedal. „Keď zoberieme do úvahy tvoj povážlivý stav, mal by si sa hnevať – len musíš svoj hnev múdro nasmerovať.“ Sok začal obratne vymieňať sviečky na volksvagene. „Hnev je pre teba jedným z hlavných nástrojov, ktoré ti pomôžu zmeniť staré návyky,“ uvoľnil kľúčom starú sviečku, „a nahradiť ich novými.“ Vymenil starú sviečku za novú a starostlivo ju utiahol kľúčom.

„Hnev môže staré návyky spáliť. Strach a starosti brzdia akciu, hnev ju povzbudzuje. Keď sa naučíš svoj hnev správne používať, dokážeš premeniť strach a starosti na hnev a hnev na akciu. To je tajomstvo vnútornej alchémie tvojho tela.“

Keď sme sa vrátili do kancelárie, Sokrates dal variť vodu na špecialitu toho večera – šípkový čaj; pritom pokračoval vo výklade: „Máš veľa návykov, ktoré ťa oslabujú. Tajomstvo zmeny je v nasmerovaní energie nie na boj so starým, ale na budovanie nového.“

„Ako môžem ovládnuť svoje návyky, keď nedokážem ovládnuť ani svoje emócie, Sok?“

Oprel sa v kresle. „To je tak: keď myseľ vytvorí problém, keď sa bráni životu v tej podobe, v akej sa jej v danom okamihu ponúka, vznikne v tvojom tele napätie, ktoré pociťuješ ako ‚emóciu‘, a tú potom označuješ ako strach, starosť alebo hnev. Pravá emócia je čistá energia, voľne prúdiaca tvojím telom.“

„Takže skutočný bojovník nikdy nepociťuje normálne sklúčujúce emócie?“

„To je mojím spôsobom pravda. Emócie sú však prirodzená ľudská schopnosť, spôsob vyjadrovania. Niekedy je úplne na mieste prejavovať strach, starosť alebo hnev – všetka energia však pri tom musí smerovať von, nie sa zdržiavať vo vnútri. Prejav emócií by mal byť úplný a silný a potom bez stopy zmiznúť. Svoje emócie máš teda ovládnuť tým, že im dáš voľný priechod a potom ich pustíš z hlavy.“

Vstal som, vzal som pískajúcu kanvicu z variča a nalial pariaci sa čaj. „Môžete mi dať príklad, Sokrates?“

„Dobre,“ povedal. „Skús stráviť nejaký čas s malým dieťaťom.“

Pobavene som fúkal do horúceho čaju. „To je smiešne; nikdy som nepomyslel na bábätko ako na niekoho, kto ma môže naučiť, ako ovládať svoje emócie.“

„Keď je malé dieťa sklúčené, prejaví to hlasnými zvukmi – čistým plačom. Neuvažuje vopred, či má plakať, alebo nie. Vezmi ho do náručia, nakŕm ho a o niekoľko sekúnd je po plači. Keď sa bábätko hnevá, dá ti to zreteľne najavo. Aj hnev ho však čoskoro prejde; dokážeš si predstaviť, že by sa za svoj hnev cítilo previnilo? Malé deti nechajú zlosti voľný priechod a pustia ju z hlavy. Naplno sa prejaví a potom stíchnu. Sú to výborní učitelia. A predvádzajú, ako sa má správne zaobchádzať s energiou. Nauč sa to a budeš vedieť zmeniť každý návyk.“

Pred pumpou zastavil ford rančero. Sokrates pristúpil k vodičovmu okienku a ja som medzitým vzal hadicu a otvoril uzáver nádrže. Inšpirovaný jeho poučným výkladom o ovládaní emócií, zrel som na Soka ponad strechu vozidla: „Iba mi povedzte, čo mám robiť, a pustíte ma k tomu. Roztrhám tie návyky na márne kusy!“ Potom som sa pozrel na cestujúcich – boli to tri vylákané mníšky. Ďalšie slová mi uviazli v hrdle, začervenal som sa a začal horlivo utierať okná. Sokrates sa iba oprel o čerpadlo a zakryl si tvár rukami.

Keď na moju veľkú úľavu ford odišiel, prišiel ďalší zákazník. Bol to znova ten svetlovlasý muž s vlnitými fúzmi. Vyskočil z vozidla a stisol Sokrata v medved'om objatí. „Vždy ťa rád vidím, Jozef,“ povedal Sokrates.

„Ja vás tiež... Sokrates. Je to správne meno?“ obrátil sa na mňa so šibalským úsmevom.

„Jozef, tento stroj na otázky sa volá Dan. Stačí stisnúť gombík a vypadne z neho otázka. Je to skutočne skvelé ho tu mať, keď sa nemám s kým rozprávať.“